

Súd: Okresný súd Trnava
Spisová značka: 31Ps/2/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2117218210
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 08. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Skubáková
ECLI: ECLI:SK:OSTT:2018:2117218210.5

Uznesenie

Okresný súd Trnava v právnej veci návrhu navrhovateľa: G. Y., I. X.X.XXXX, Z. XXX XX Z. XX, zastúpený: Prozman a Pavlovič advokátska kancelária s.r.o., so sídlom, Hlavná 31, Trnava, za účasti prokurátora Okresnej prokuratúry Trnava, o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony K. Y. (T., T. N. M. M. N.Á.), I. XX.X.XXXX, Z. XXX XX Z. XX, v konaní zastúpenej procesnou opatrovníčkou N. Z., M. Ú. T. M. G., t a k t o

rozhodol:

- I. Konanie sa zastavuje.
- II. Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Navrhovateľ sa návrhom doručeným súdu dňa 20.7.2017 domáhal vydania rozhodnutia, ktorým by súd obmedzil spôsobilosť na právne úkony jeho v čase podania návrhu ešte manželky K. Y., a to tak, že nie je spôsobilá na právne úkony týkajúce sa rozhodovania o poskytovaní potrebnej psychiatrickej zdravotnej starostlivosti jej osobe a ustanovil jej za opatrovníka jeho ako manžela. Návrh odôvodnil tým, že je blízkou osobou K. Y., s ktorou žije v spoločnej domácnosti. K. Y. bola v roku 2011 diagnostikovaná akútna polymorfná psychotická porucha s príznakmi schizofrénie, pričom bola počas následnej hospitalizácie nastavená na liečbu a jej stav sa prechodne zlepšil a bola prepustená do ambulantnej starostlivosti. Koncom roka 2012 sa stav manželky navrhovateľa opäť zhoršil a opäť prebehla hospitalizácia a liečenie, na základe ktorého bola dlhodobo nastavená liečba, ktorá mala pozitívny vplyv na jej život (injekčná forma podávania liekov). V 05/2015 však došlo k zmene podávania liekov z injekčnej formy na tablety s tým, že po určitom čase prestala manželka tieto lieky brať, čo sa odrazilo na jej zdravotnom stave. Vzhľadom na zhoršujúci sa zdravotný stav sa navrhovateľ pokúsil v priebehu roku 2016 o hospitalizáciu a opätovné nastavenie liečby avšak jeho snaha bola ukončená podpísaním reverzu zo strany jeho manželky, ktorá si odmieta priznať svoju duševnú poruchu a odmieta liečbu. Toho času sa manželka navrhovateľa nelieči. Vzhľadom na neliečenie manželky navrhovateľa došlo k rozvratu rodinných vzťahov, a to z dôvodu, že manželka navrhovateľa je agresívna, má nekoherentné myslenie, je paranoidne vzťahovačná, čo vyvolalo spory s jej deťmi a blízkym okolím. Opakovane podáva nedôvodné podania na políciu a obec Z. na riešenie jej záležitostí, ktoré nemajú racionálny podklad. Spolužitie navrhovateľa a jeho manželky je vážne narušené, čo však navrhovateľ odmieta riešiť rozvodom, ale hľadá riešenia v záujme ochrany jeho manželky. Navrhovateľ sa snažil riešiť túto záležitosť aj prostredníctvom trestného konania, keďže intenzita konania jeho manželky začala byť neznesiteľná s tým, že chcel docieľiť aby bolo manželke nariadené ochranné liečenie tak, aby nemohla sama na reverz odmietnuť liečbu, avšak orgány činné v trestnom konaní mu oznámili, že mu v tejto veci nevedia pomôcť a odkázali ho na civilný súd a konanie o spôsobilosti na právne úkony. Manželka navrhovateľa napriek opakovanému apelu zo strany rodinných príslušníkov odmieta liečbu a následky jej neliečenia voči okoliu dosahujú neprijateľnú mieru. Navrhovateľ ako manžel má záujem pomôcť svojej manželke, keďže táto si nie je ochotná pripustiť potrebu jej liečenia a nie je schopná sama rozhodovať a racionálne konať vo veci jej psychiatrickej liečby, keď sa nepovažuje za duševne chorú a odmieta sa podrobiť liečbe.

V nadväznosti na vyššie uvedené má navrhovateľ záujem na tom, aby súd jeho manželke obmedzil spôsobilosť na právne úkony v rámci rozhodovania o poskytovaní potrebnej psychiatrickej zdravotnej starostlivosti a ustanovil jej opatrovníka. Navrhovateľ návrh odôvodnil ustanoveniami § 10 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka a § 18 Zákona o rodine. Uviedol, že dochádza k priebežnému zhoršovaniu zdravotného stavu jeho manželky, pričom on nedisponuje žiadnymi právnymi prostriedkami, ktorými by napriek jej nesúhlasu dokázal jej zdravotný stav zvrátiť a prinavrátiť jej opäť možnosť rozvíjania zdravých rodinných vzťahov a dôstojnosť v ostatných medziľudských vzťahoch. Má za to, že jeho manželka trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodnou a táto porucha vylučuje schopnosť uskutočňovať právne úkony v rámci poskytovania psychiatrickej zdravotnej starostlivosti súvisiacej s jej liečením, z ktorého dôvodu má záujem, aby súd preskúmal vplyv duševnej poruchy na jej celkové konanie a činy v rodine, v jej spoločenskom styku s okolím, a s prihliadnutím na jej pomery rozhodol o obmedzení spôsobilosti na rozhodovanie o jej psychiatrickej liečbe a ustanovil jej opatrovníka. K návrhu doložil sobášny list, trestné oznámenie (čl. 5), oznámenie výsledku šetrenia úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (čl.7), prepúšťaciu správu z hospitalizácie K. Y. z 13.10.2016 (čl. 9), uznesenie OR PZ Trnava zo 6.6.2017 (čl. 12).

2. Podaním doručeným súdu dňa 30.8.2017 navrhovateľ upravil návrh na začatie konania, s tým, že žiada, aby súd obmedzil spôsobilosť K. Y. na právne úkony tak, že nie je spôsobilá na právne úkony týkajúce sa rozhodovania o odmietnutí/regrese poskytovania nevyhnutnej trvajúcej ústavnej psychiatrickej zdravotnej starostlivosti jej osobe, a to do riadneho ukončenia nevyhnutnej ústavnej liečby a rozhodovania o zmene nevyhnutnej ambulantnej psychiatrickej zdravotnej starostlivosti týkajúcej spôsobu aplikácie liekov jej osobe.

X. K. Y. od podania návrhu doručila do spisu viacero podaní, z ktorých bol zrejмый jej strach z hospitalizácie, z toho že ju jej manžel „dá do ústavu, kde bude do konca života“, nesúhlas s konaním ako takým, s obmedzením spôsobilosti na právne úkony, predkladala súdu dôkazy, ktoré mali preukazovať, že je psychicky zdravá, vie sa o seba postarať ako i rozhodovať sama, nič nespáchala, nikomu neublíži, pričom na Slovensku neexistuje zákon, ktorý by prikazoval užívať lieky, ľudia nie sú povinní navštevovať lekára, žiadala o „zrušenie súdneho konania“. Uviedla tiež, že má zlý zdravotný stav, vredy na žalúdku a Barretov pažerák, cystu v oku, diagnostikovaný zhubný nádor kostí hornej končatiny a lopatky, nález na pravom prsníku - ložisko malígnych atribútov a chce pokoj.

4. Prokurátor Okresnej prokuratúry v konaní uviedol, že vstúpil do konania na ochranu práv osoby, o spôsobilosti na právne úkony ktorej sa koná, pričom navrhol uskutočniť jej výsluch.

5. Súd sa vo veci pokúsil uskutočniť výsluch osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, keď bola predvolaná na pojednávanie dňa 15.1.2018 (kedy sa ospravedlnila z dôvodu návštevy lekárky (čl. 128), nežiadala pojednávanie odročiť) dňa 9.3.2018 (ospravedlnila sa z dôvodu hospitalizácie v Bratislave NOÚ - chemoterapia a rádioterapia - čl. 155). Následne sa pokúsil o výsluch menovanej cestou dožiadaného súdu v Bratislave počas jej hospitalizácie v NOÚ, ktorý sa však do jej prepustenia nestihol zrealizovať. Na pojednávaní dňa 15.1.2018 sa súd oboznámil s obsahom spisového materiálu vrátane relevantného obsahu spisov tunajšieho súdu sp. zn. 15Pu/1/2012 a 11Pu/4/2016.

6. Podľa § 235 ods. 2, 3 Civilného mimosporového poriadku („CMP“), súd môže navrhovateľovi podľa odseku 1 alebo navrhovateľovi, ktorým je blízka osoba, uložiť, aby v lehote, ktorú mu určí, predložil lekársku správu o zdravotnom stave osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná. Ak navrhovateľ správu v lehote podľa odseku 2 nepredloží, súd konanie zastaví.

7. Podľa § 233 ods. 1 CMP, návrh na začatie konania môže podať blízka osoba, poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, poskytovateľ sociálnych služieb alebo ten, kto má na veci právny záujem.

8. Vzhľadom na skutočnosť, že súdu sa nepodarilo vykonať prvotný výsluch menovanej, ktorá v priebehu celého konania vyjadrovala silný nesúhlas s jeho pokračovaním, pričom z jej vyjadrení bol zrejмый strach dostaviť sa na pojednávanie, ako i nedôvera ku konaniu zákonnej sudkyne (znemožňujúca i možnosť realizácie výsluchu v domácom prostredí bez ujmy na zdravotnom stave vyšetrovanej), pričom nútenie k tomuto výsluchu represívnymi prostriedkami (cestou predvedenia, či poriadkových pokút), by vzhľadom na charakter a štádium konania (začiatok konania po podaní návrhu - zisťovanie odôvodnenosti ďalšieho pokračovania v konaní), ako i celkový zdravotný stav menovanej, súd nepovažoval za súladné so samotným účelom konania o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, ktorým je práve ochrana osoby, o spôsobilosti na právne úkony ktorej sa koná, súd najprv vyzval navrhovateľa na predloženie aktuálnej lekárskej správy o zdravotnom stave osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná. Súd navrhovateľa na predloženie uvedenej správy vyzval najmä z toho dôvodu, že ním k návrhu priložená lekárska správa bola z októbra 2016 (a teda ju ani v čase podania návrhu nebolo možné považovať za aktuálnu), pričom ani z tejto správy (čl. 9), ani z iných súdu dostupných lekárskejších správ (obsah spisu 15Pu/1/2012 - čl. 38 Znalecký posudok W.. M., čl. 40 správa W.. L. z 29.12.2012, čl. 43 psychologický nález W.. Y.)

nevyplývala lekárom odporúčaná potreba skúmania spôsobilosti na právne úkony vyšetrovanej, ktorá pravidelne býva obsahom týchto správ. Podaním doručeným do spisu dňa 14.6.2018 oznámil právny zástupca navrhovateľa, že aktuálnu správu nie sú schopní zabezpečiť.

9. K. Y. bola v minulosti viackrát psychiatricky hospitalizovaná bez jej súhlasu (konanie sp. zn. 15Pu/1/2012 a 11Pu/4/2016), pričom v konaní z roku 2012, bolo rozhodnuté i o ďalšom trvaní hospitalizácie (držaní), na obmedzenú dobu, najdlhšie do 31.3.2013 (rozsudok č.k. 15Pu/1/2012-51 zo dňa 6.3.2013). Zásah do spôsobilosti na právne úkony má predstavovať ultima ratio, pričom pri rozhodovaní o zásahu do spôsobilosti na právne úkony musí byť rešpektovaný ústavný rozmer, s dôrazom na ochranu ľudskej dôstojnosti, vnímanie tohto prostriedku ako celkom výnimočného pri primárnom zohľadnení záujmov osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná. Ide tu o práva statusové a rozhodnutie súdu je priamym zásahom do integrity osoby, preto nevyhnutnosť zásahu do spôsobilosti musí byť odôvodnená primárne ochranou záujmu osoby, o ktorej spôsobilosti sa rozhoduje, a až sekundárne ochranou záujmov iných osôb či verejného záujmu (ÚS SR, I. 313/12, ÚS ČR, I. 453/03). Prednosť pred obmedzením spôsobilosti na právne úkony majú vždy iné, menej obmedzujúce opatrenia na ochranu vyšetrovanej osoby. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je tak nepochybne vážnym zásahom do osobnej, prípadne aj majetkovej sféry fyzickej osoby, značným zásahom do jeho osobnej slobody, a preto je potrebné v konaní, ktoré mu predchádza bezpochýb zistiť prítomnosť duševnej poruchy u vyšetrovanej osoby, ale nie akejkolvek, ale kvalifikovanej duševnej poruchy (poruchy takej intenzity), ktorá danú osobu vylučuje zo samostatného rozhodovania v určitých oblastiach života (uzatváranie zmlúv, konanie a vystupovanie pred štátnymi orgánmi, uzatváranie manželstva). V tomto prípade navrhovateľ netvrdil, že by vyšetovaná nebola schopná sa o seba každodenne postarať, či obstaráť si vlastné bežné záležitosti. Uvádza, že jej ako svojej manželke chce zabezpečiť možnosť rozvíjania zdravých rodinných a iných medziľudských vzťahov, ktoré sú pre jej duševnú poruchu narušené, pričom situáciu nechce riešiť rozvodom. Cieľom návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony bolo zabezpečiť povinnú liečbu vyšetrovanej, s ktorou však ona sama silne nesúhlasí, pričom súd dodáva, že ani ústavná liečba realizovaná v roku 2016 nevedla u menovanej k neskoršiemu súhlasu s liečbou (prepúšťacia správa čl. 11). Súd už pri podaní návrhu navrhovateľa upovedomil (vzhľadom na navrhovaný petit rozhodnutia) o skutočnosti, že účelu zabezpečenia hospitalizácie, či liečby z dôvodu duševnej poruchy bez súhlasu dotknutej osoby (v prípade nevyhnutnosti zásahu) slúži v Slovenskej republike inštitút konania o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení (§ 252 a nasl. CMP), t.j. špecifického konania, v ktorom súd v krátkych zákonom stanovených lehotách po vykonanom dokazovaní rozhodne, či obmedzenie osobnej slobody osoby proti jej vôli je v súlade so zákonom, ktorý špecifický inštitút má vo všeobecnosti prednosť pred obmedzením spôsobilosti na právne úkony. Súd navrhovateľa na predloženie aktuálnej lekárskej správy pri nesúhlase vyšetrovanej s pokračovaním v konaní vyzval i z toho dôvodu, že charakteristika a intenzita duševnej poruchy sa i u tej istej osoby v čase mení, pričom prítomnosť duševnej poruchy v minulosti neznamená istotu jej trvania v súčasnosti. Už vôbec potom bez aktuálnej zdravotnej správy nie je možné určiť intenzitu duševnej poruchy. Nie každá (hoci i trvalá) duševná porucha pritom spôsobuje nespôsobilosť osoby na právne úkony. V tomto prípade, navrhovateľ k návrhu a ani neskôr na výzvu súdu nepredložil aktuálnu zdravotnú správu K. Y. preukazujúcu potrebu pokračovania v konaní, a preto súd konanie zastavil.

10. Zo spisu tunajšieho súdu sp. zn. 13Pc/4/2018 súd tiež zistil, že K. Y. podala dňa 11.6.2018 návrh na rozvod manželstva, pričom manželstvo navrhovateľa a menovanej bolo rozsudkom č.k. 13Pc/4/2018-23 zo dňa 20.7.2018 rozvedené. Aj uvedená skutočnosť rozvodu manželstva účastníkov a súčasného podania návrhu na rozvod z oboch strán (konanie o návrhu na rozvod manželstva zo strany navrhovateľa vedené pod sp. zn. 13Pc/5/2018 bolo zastavené pre prekážku litispendencie) preukazuje nevyhnutnosť predloženia aktuálnej lekárskej správy zo strany navrhovateľa pred akýmkoľvek ďalším pokračovaním v konaní, keď je zrejmé, že medzi účastníkmi existujú zásadné vzťahové konflikty a ďalšie skúmanie potreby obmedzenia K. Y. v spôsobilosti na právne úkony musí byť nevyhnutne podložené aktuálnymi objektívnymi podkladmi (najmä keď je zrejmé, že výsluch menovanej nemožno uskutočniť bez ujmy na jej zdravotnom stave - čo je zrejmé z jej podaní). Súd tiež konštatuje, že rozvodom manželstva navrhovateľ stratil štatút osoby aktívne legitimovanej na podanie návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony jeho bývalej manželky (ako osoba blízka - manžel).

11. Len záverom súd dodáva, že slovenský právny poriadok neobsahuje inštitút povinnej liečby osoby s ochorením (a to tak fyzickým, či psychickým), je teda otázna i samotná teoretická súladnosť prípadného rozhodnutia v zmysle navrhovateľovho petitu s ústavou SR (zásada proporcionality zásahu), nakoľko na riešenie problematiky hospitalizácie a liečby osoby bez jej súhlasu, a to i v prípade poruchy duševnej, existuje práve spomínaný inštitút v zmysle § 252 CMP, ktorý predstavuje menší (a najmä jednorazový) zásah do práv dotknutej osoby (pod silnou kontrolou štátu so zárukami špecifického

konania v zmysle zásad CMP), kdežto v prípade obmedzenia spôsobilosti na právne úkony, osoby inak fungujúcej samostatne, len čo do tejto časti, by došlo k trvalému zvereniu možnosti rozhodovania o nej (vrátane možnosti obmedzenia jej osobnej slobody v podobe nútenej hospitalizácie) do rúk inej osoby, avšak už bez záruk spomenutej súdnej kontroly. V konaní súd nedospel k záveru, že vyšetovaná by svojim konaním ubližovala sama sebe, či svojmu okoliu, ani, že by nebola schopná si obstarávať svoje záležitosti, pričom neliečenie jej i prípadne prítomnej duševnej poruchy, ktorá však neobmedzuje jej každodenné fungovanie je jej vlastným rozhodnutím, na ktoré má právo.

12. Vzhľadom na skutočnosť, že súd konanie zastavoval, a teda nedošlo k obmedzeniu spôsobilosti na právne úkony v žiadnom rozsahu, nepovažoval za hospodárne vykonávať akékoľvek dôkazy navrhované samotnou osobou, o ktorej spôsobilosti sa koná (čl. 134), majúcich preukázať nedôvodnosť návrhu.

13. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 52 CMP.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu je možné podať odvolanie v lehote do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Trnava (§ 357 písm. a), m) CSP).

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach podania, a síce ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis, spisová značka konania (§ 127 ods. 1 CSP) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 CSP).